

Նպիտակողները առաջնորդեցին Վեհափառին Վեհաբան: Փողովորդը նորէն սկսեց իւր անլուրէ կեցցէն, որն, ըստ երևութիւն, ձանձրացրել էր արդէն Վեհափառին: Որովհետեւ երբ Վեհափառը Վեհաբանին սանդուխտները բարձրանալով մտաւ դահլիճ՝ «Նոյն այսուհետեւ կեցցէ գոչեցէ, որքան կուզէք...»—ասաց ժպտալով և ուղղութեամբ դէպի իւր հանգստութեան սենեակը:

Փառքով ժամից յետ ընդունելութեան դահլիճը դուրս գալով՝ ընդունեց պրոկուրորին և սինդական ծառայողներին, որոնք պաշտօնական զգեստներով սպասուէին այդտեղ: Վեհափառը յոգնած լինելով միայն մի քանի խօսք Խօսեց, ասելով, որ չուտով առիթ կուենայ նրանցից ամեն մէկին հետ ի մօտոյ ծանօթալու և ապա աջը ապրով համբուրելու, քաջութեամբ իւր հանգստութեան սենեակը:

Ժամը երկուսին հանդիսուող ճաշ տրուեցաւ վանքի ընդհանուր սեղանատանը թէ կաթողիկոսական հետեւողներին և բազմաթիւ հիւրերին, որոնցից շատերը, սեղանատանը տեղ չլինելու պատճառով, միաբաններէ բնակարաններում ճաշեցին: Ընդհանուր ճաշին ներկայ էին Վեհափառը, Բայց ընդհանրապէս ճաշն ուրախ անցաւ. բազմականները յոսնակայ խմեցին Թագաւոր Վասիլի և Վեհափառ շարապետի կենացը, ճառեր խօսեցին, իսկ ճեմարանի աշակերտներն երգեցին:

Ներկայիս վանքի բակում փառաւոր ճրարաւոր և իրական կար: Վանքի գանգաւորները, զմեքեցին, չըմբկայ չինութեանց կտորները, բակը և դառնազան բարձրութիւնները գեղեցիկ կերպով լուսաւորուած էին, թէ ճրարաւորաններով և թէ կերտներով: Վեհափառն ի կանաչադարձ մուտքի վրայ կախուած էր լուսաւորուած վէնզել՝ էջմիածնի գեղեցիկ պատկերով, որի վրայ թևատարած սաւառնում է միազմեցան Արծուին:

Կաթողիկէի գմբէթի սինամեջերում նոյնպէս յարմարեցրած էին լուսաւորուած վէնզելներ, որոնց վրայ կարդացուած էին հետեւեալ մակագրութիւնները.

Կաթողիկէի հակառակն՝
Աստուած Սրտագէտ,
Պահեա զամս ձեզ
Ձմեր շողապետ
Մկրտիչ շարիկ:
Դրանց ներքե, Կաթողիկէի բարաւոր ըր վրայ՝

Էջ Միածինն Դ շօրէ և լոյս
Փառաց ընդ նմա:
Կաթողիկէի աջ կողմը՝
Աղայայն այս տուն
Վայցէ հաստատուն:

Զայն կողմը՝
Աստ էջ Միածին,
Հիմն արկ ճանարին:
Հրաւիրութեան չափ փառաւոր էր և հրախաղութիւնը, որ բաւական երկար տեւեց և Մայր Տաճարն ու բոլոր շրջապատը բոցով ու ծուխով լցրաւ:

Բոլոր այդ իրիկուն երևանից բերած զինուորական երաժշտական խումբը նուագում էր, իսկ աշակերտներն ու ժողովուրդը երգում և կեցցէ էին գոչում:

Մի քանի անգամ ամբողջ փորձ փորձեց իւր որոտաղին ազդողներով դուրս հրաւրել Վեհափառին, մինչև անգամ մի ամբողջական յարձակում էլ գործեց Վեհափառին վրայ, խուժելով ներքին բակը և բարձրանալով Վեհափառին սանդուխտների վրայ, բայց Վեհափառը, որ ընդունելութեան դահլիճում յօստակցում էր մի քանի գերապաւններէ հետ, երկուր ժամանակ առաջադիր թողեց այս գոռու-գոռուները: Միայն ժամը 9-ի մօտ վերջապէս Վեհափառը երկաց Վեհաբանի պատուհանում և չնորհալիւթիւն յայտնելով ժողովրդին՝ ասաց.

«Դուք շարունակ լեցեցէ շարիկը կը»

գոչէք, ես ալ լեցեցէ ժողովուրդը կըսեմ. ապրիլ բոլորդ ալ Վէս ժամ ձեզի ժամանակ կրտամ. ինչ կուզէք ըրէք, կէս ժամէն ցրուեցէք, որ շարիկ ալ հանգստանայ: Այս ասելով Վեհափառը հեռացաւ պատուհանից. բայց ժողովուրդը փոխանակ կէս ժամ մնալու՝ երեք ու կէս ժամ մնաց և ժամը 11-ին հազիւ ցրուեցաւ:

(Նը շարունակութիւն)
Մ Ո Ր Ո Ց Ա Ն

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Վերալի, սեպտեմբերի 26-ին, Նորին Վեհափառութեան Տ. Տ. Մկրտիչ Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ս. Օծման օրը, ինչպէս առաջուց յայտարարուեց, Թիֆլիսի բոլոր հայոց եկեղեցական-ֆիսկալն ուսումնարաններում ու պատարագից յետոյ հանդէս եղաւ, որի ժամանակ աշակերտներին և աշակերտուէիներին մրդեղէն բաժանուեցաւ:

Նոյն օրը Վեհափառ Կաթողիկոսի ս. Օծման առթիւ Ներսիսեան հոգևոր դպրոցում աշակերտական հանդէս կատարուեց երեկոյան: Ժամը 5-ից հաւաքուեցին դպրոցի բոլոր սաները և տեղաւորուեցին դահլիճում: Զանգեան ըսկըսուեց «Հրապարակ» շարականով և աշակերտները կարգացին զանազան ոտանավորներ և բերանացի ասացին ժողովրդական զուարճալի աւանդութիւններ: Դեղեցիկ էր մանաւանդ Չ. զաստատան մի աշակերտի Անալոյսայի բարբառով ասած ժողովրդական աւանդութիւնը, որ մեծ ծիծաղ պատճառեց: Նրաքցին նաև մի քանի ժողովրդական երգեր և ապա կարգով դուրս եկան դպրոցի բակը, ուր բաժանուեց մերձ: Ամբողջ բակը լուսաւորուած էր զոյնզոյն լապտերներով և մէջ տեղը մի կանաչապատ կամարի տակ լուսաւորուած էր Վեհափառ շարիկի լուսանկարը: Մինչև ժամը 9-ը երգելուց և խաղալուց յետոյ, աշակերտները ցրուեցին տները:

Մ Ո Ր Ո Ց Ա Ն Ո Ր Ո Ց Մ Ո Ր Ո Ց
Հայոց եկեղեցիներէ խորհրդարանի փոխ-նախագահ ստացել է Ս. Էջմիածնից, Տ. Թորոն ծայրագոյն վարդապետից, սեպտեմբերի 17-ից հետեւեալ հեռագիրը.

«Մոսկուա. Հայոց եկեղեցեաց փոխ-նախագահ Զայրմայր Մսերեանցին:

«Սրբազանգոյն Կաթողիկոսը օրհնում է ձեզ, Մոսկուայի հայերէն և պատգամաւորներէն ձեր հեռագրի մէջ արտայայտած զգացմանց համար: Ստորագրուած՝ Թորոն Զայրմայր»:

Վեհափառ Կաթողիկոսի անունով, սեպտեմբերի 12-ին, որ վերայման Սըրբոյ Խաչի և տեղւոյ եկեղեցւոյ տունէ էր, Մոսկուայի այս հասարակութեան կողմից ուղարկուած հեռագիրը այս է. «Էջմիածին. Նորին Վեհափառութեան Մայրագոյն Պատրիարքի և Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց Տեառն Տեառն Մըկրտիչի:

«Մոսկուայի հայերը ընդունելով խորին պատիւաւոր Զերդ Վեհափառութեան օրհնութիւնը, որ բերին Օղեսայում Զեզ ողջունող պատգամաւորները, այսօր, իրենց եկեղեցւոյ տունէն, Զերդ Սըրբութեան համար կատարուած զոհարանական մատթարի ժամանակ վերադառնալով առ Ամենաբարձրեալն Աստուած ջերմ աղօթքներ Զերաւողութեան և երկարակեցութեան համար, ես և բարեխաղ ժամանելու համար Սըրբոյ Նրբոյրի Լուսաւորի Աթոռ, ստուգանքում են իրենց որդիական հաւատարմութեան անկեղծ զգացմունքը և խորին յարգանքը»:

ԿԱՍՏԱՆԻՆ (Նուխու վիճակ).—Պատուական քահ. Տէր-Յովհաննեսեանը

սեպտեմբերի 26-ից հեռագրում է մեզ. «Կաթողիկոսի հայ հասարակութիւնը Վեհափառ շարիկին չնորհաւորելու համար իւր կողմից պատգամաւոր ընտրեց Վահան վարդապետ Տէր-Նրբոյրեանին:

Մուսայ չոզեմաւային և առևտրի բնկերութեան ստացած տեղեկութիւններէց երևում է, որ Թորոն կառավարութիւնը դարձեալ 10 օրուայ կարանտին է հաստատել Բաթումից գնացող չոզեմաւերի համար:

ԲԱՍՏԱՆԻՆ.—Սեպտեմբերի 24-ին, դիւերուայ ժամը 3-ին, մի հայ տիկնոջ վրայ սպանութեան փորձ արին: Յանցաւորը տիկնոջ տաղըն է: Այդ խորհրդաւոր դէպքի մասին հասարակութեան մէջ զանազան աննպաստ լուրեր են շրջում. այստեղի բարձր շրջանի ընտանիքներէ մէջ այդպիսի մի դէպք անսովոր բան է: Տիկնոջ վերջը մահացու է. գնդակը ծնօտի վերի մասից կգակի կողմից մտնելով միւս կողմից դուրս է եկել: Յանցաւորը ձերբակալուած է: Տիկնոջ մահուանին այստեղից բացակայ է. որովք տարել է արտասահման ուսում տալու: Սպանութեան փորձի պատճառը, կարծում են, ընտանեկան պատուի խնդիրն է:

ԱԽԱՆԻՍԻՍԻՆ.—Կիրակի, սեպտեմբերի 19-ին տեղիւ մի բժշկի հարձն ատրը-ճանակի մի հարուածով, իւր՝ սեպտական տանը, իւր կեանքին վերջ դրեց: Այս անձնատպանութիւնը դեռ բոլորովին պարզուած չէ. կասկածելի է թրւում, որ ինքն, ինչպէս ասում են, անձնատպանութեան գործած լինի, որովհետև նշաններէց նկատուած է, որ գրեւտակը հեռուից է արձակուած: Միայն այսքանը յայտնի է, որ այս վերջին ժամանակները հանգուցեալի ու բժշկի միջև յաճախակի անբաւականութիւններ էին տեղի ունենում մի այլ կնոջ պատճառով, որի հետ որպէս թէ ապօրինի կենակցութիւն է ունենալիս եղել բժշկի: Քննութիւնը շատ բան կը պարզէ: Բժշկը քաղաքում լաւ համարում վայելող բժիշկներից է:

ԲԱՅՈՒՄԻՆ.—Ներկայումս բաթումիցներէ խօսակցութեան առարկան Աստիլանի ամուսինների թուղ ուսուցիչը առաջացած մահն է: Աստիլանին աղով մինչդէռ էր, հազիւ 30 տարեկան, և երկար ժամանակ էր, որ տեղի հաշտարար դատարանում գործավարի պաշտօն էր կատարում. վեց ամիս չկար, որ նա ամուսնացել էր: Կինը, ինչպէս պատմում են, չէր սիրում ամուսնուն: Աստիլանի կնոջ բարեկամ Սիմէոն անունով մէկը, որ պատճառ էր եղած նրա Աստիլանին հետ ամուսնանալուն, թախանձակին խնդրել է կնոյ, որ մոռանայ իւր նախկին սիրած տղային և սիրէ իւր ամուսնուն: Աստիլանին, հակառակ դէպքում ինքն ստիպուած կը լինէ իւր կեանքին վերջ տալ: Յիշուել, ինչպէս պատմում են, այդ էր պատճառը, որ մի քանի ամիս առաջ անձնատպանութեան գործեց տախտակամառ մինչդէռ Սիմէոնը Այդ անձնատպանութեան մասին իւր ժամանակին գրուած էր Նոր-Գոր-ում: Աստիլանի ամուսինների թունաւորութիւնը մի օր յետոյ, ամսոյ 21-ից քաղաքի առողջապահական մասնախումբը անսպասելի արդիւն է քաղաքում թողն և մահուի վտանգում:

Վերալի, սեպտեմբերի 26-ին հայոց գերաստանական խումբը ներկայացրեց Յուդեանի Պատրիարքի, ընդհանրապէս ներկայացուած աջող էր: Պիտեմեհեան ամուսինները այս անգամ լաւ էին, մանաւանդ որ Պիտեմեհեան իւր գերումն էր և աջողութեամբ խաղում էր: Տեղական ոյժերից աջողութեամբ

Խաչատուր Արքիմանի յիշատակը կնիդանի պահելու նպատակին նուիրած ունենիւր 1,431 ռ. 15 կ.: Այդ գումարի վրայ անկացնելով Շուշուց Տ-ի ուղարկած 34 ռ. 50 կ., այժմ ունենիւր ընդամենը—1,465 ռուբլի 65 կոպէկ:

Վերի պակ.—Նոր-Գոր-ի № 165-ում տպագրուած մեր աշխատակից բժիշկ Արամանի Ներսիսեան դպրանոցի մայրցուցակի առթիւ արած նկատողութեան մէջ ստորեւ է հետեւեալ տպագրական սխալը.

Լոյս է տեսել... Բոկ 1184 հատ ուսուսերէն, պէտք է կարգաւ. Բոկ 1300 հատ ուսուսերէն գրքերից՝ կրօնական բովանդակութեամբ 9 հատ է և այն էլ բոլորովին հին գրքերն են:

—Նոր-Գոր-ի № 167-ում, ի միջի այլ տպագրական սխալների, քրոնիկոնի բաժնում տպագրուած Մոսկուայից ստացած հեռագրի մէջ Շորախեանից, աղագրութեան տեղ պիտի լինէր «Շորախեանից»:

Կատարեցին իրենց դերերը տ. Արմա, օր. Վարդգէսի, պ. պ. Արթուրեանի, Տէր-Վաթեանի և Աղայեանի:

Ինչ վերաբերում է Պետրոսեանին՝ ևս ինչպէս Վարդապետի մէջ այս անգամ էլ տիրող դիրք ունէր բունած և իւր աջող խաղով առանձնապէս աչքի էր ընկնում: Մի ընդհանուր պախառութեան վրայ պէտք դերասանների և ուղարկութիւնը զարմենք: Messieur et mesdames, քիչ լաց եղէք, և խօսելու ժամանակ մի երգէք:

Թատրոնը գրեթէ դատարկ էր: Յաւալի է:

Կիրակի, սեպտեմբերի 26-ին քաղաքային խորհրդի դահլիճում կայացաւ Թիֆլիսի Վարկի Ընկերութեան հաւատարմատարների ժողովը, որ պիտի ընտրէր այդ ընկերութեան վարիչներ՝ նախագահ, գերեկտոր և վերահսկող յանձնաժողովի անդամներ: Ընտրութիւնը ոչ մի հետեւանք չունեցաւ: Շատերը հրաժարուեցան քուէարկուելուց: «Ներտաւարը կուսակցութիւն, անուն կը ունէր խմբակը շարապար պարտութիւն կը եղէր: Նրա այն թեկնածուները, որոնք ցանկացան քուէարկուել, բոլորն էլ սխալան:

«Կարծես» քաղաքը հաղորդում է, որ սեպտեմբերի 15-ին Կաղզուանի շրջանում, թուրքաց սահմանի վրայ, Մադուրա կիւրճում, Բողդալի մօտ, ուսուկազակների և թուրքահայապաշտպանութեան քիւրճերի միջև հրացանաձգութիւն է տեղի ունեցել, որի ժամանակ երեք քիւրճ է սպանուած:

Բագում, տեղական թերթի ասելով, թուրքերէն մի թերթ է հրատարակուելու: Աստոր անունով: Խմբագիր լինելու է Շուշու բնակիչ Անդեղ-բէգ Աղան, որ բարձրագոյն կը թուի իւր և ստացել: Թուրքերէն թերթը շատ ընդարձակ ծրարագիր է ունենալու:

Թիֆլիսի Կրուժոկ-ի անգամների ընդհանուր ժողովն իւր վերջին նիստում վճեց Կրուժոկի ինչպէս ամառային, այնպէս և ձմեռային չինութիւնները լուսաւորել էլեքտրական լուսով սկզբնական ծախքերի համար յատկացնելով 2,500 ռ., և այնուհետեւ տարեական տարեկան 6,000 ռ.:

Խմբագրութիւնն ստացել է Վաղարշապատում Արշակ Տէր-Միքելեանի հրատարակութեամբ սոյն թուին լոյս տեսած «Մամուլի քահանայի Անեցոյ հաւաքմունքի» գրքի պատմագրաց յաղագրութեան վրայ: Գրքի ժամանակաց մինչև ի ներկայս աշխատութիւնը յաւաքաբանով համեմատութեամբ, յաւելուածներով և ծանօթութիւններով: Գիրքըն արժէ 1 ռ. 20 կ.:

Խաչատուր Արքիմանի յիշատակը կնիդանի պահելու նպատակին նուիրած ունենիւր 1,431 ռ. 15 կ.: Այդ գումարի վրայ անկացնելով Շուշուց Տ-ի ուղարկած 34 ռ. 50 կ., այժմ ունենիւր ընդամենը—1,465 ռուբլի 65 կոպէկ:

Վերի պակ.—Նոր-Գոր-ի № 165-ում տպագրուած մեր աշխատակից բժիշկ Արամանի Ներսիսեան դպրանոցի մայրցուցակի առթիւ արած նկատողութեան մէջ ստորեւ է հետեւեալ տպագրական սխալը.

Լոյս է տեսել... Բոկ 1184 հատ ուսուսերէն, պէտք է կարգաւ. Բոկ 1300 հատ ուսուսերէն գրքերից՝ կրօնական բովանդակութեամբ 9 հատ է և այն էլ բոլորովին հին գրքերն են:

—Նոր-Գոր-ի № 167-ում, ի միջի այլ տպագրական սխալների, քրոնիկոնի բաժնում տպագրուած Մոսկուայից ստացած հեռագրի մէջ Շորախեանից, աղագրութեան տեղ պիտի լինէր «Շորախեանից»:

Ծ Ա Ն Ո Ր Ո Ց Ո Ւ Մ Ն

Հոկտեմբերի 1-ից մինչև դեկտ. 31-ը Նոր-Գոր-ին բաժանորդ են գրուած և վճարում են 3 ռ. 50 կ.:

Արտասահմանի, ինչպէս և Թիւրքիայի բաժանորդները տարեկան վճարում են 40 ֆրանկ:

Ա Ջ Դ

Տարուայ վերջին քառորդին մօտենալով՝ խնդրում ենք մեր այն բաժանորդներէց, որոնք դեռ չեն հասուցել իրենց բաժանորդավճարը—և նրանք, որոնց վրայ անցեալից պախառիւններ են մնում—բարեհաճեն յիշել իրենց պարտքը և ուղարկել:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Մէջադրել՝ Տէր,

Նորին Վեհափառութեան Տեառն Տեառն Մկրտիչ Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Վիեննայէ անցնելու առթիւ տեղւոյ վերջին հայ դաղթականութիւնը զգալով առ իւր Պեան ունեցած պարտաւորութիւնը՝ Ընդունելութեան Յանձնաժողովը մը կազմեց. Յանձնաժողովոյ փախազն էր ընդունելութիւնը փառաւորագոյն ընել և տեսնելով տեղւոյ դաղթականութեան սակաւաւորութիւնը՝ հարկ համարեցաւ Ներսիսի միւս հայ դաղթականութեանց օգնութեան ևս դիմել. և իրաւամբ, վասն զի մեր Վեհապետը Վիեննայէ անցնելով՝ հիւր կը լինէր ամբողջ Ներսիսի դաղթականութեանց: Այդ դիմեց Յանձնաժողովոյ դաղթականութեանց. և հետագայ հաշիւը կը ցուցնէ թէ որպիսի անոնք մեզի նպաստեցին ի յաջողութիւն ձեռնարկութեան:

Այնուամենայն աշակցութեամբ մեծ բաշակութիւն տուին մեզի զլիսաւորաբար այնպիսիք՝ որոնք եւրոպական դաղթականութեանց չեն վերաբերել: Ասոնց ի մասնաւորի կը յայտնենք մեր երաւտագիտութեան և չնորհալիւթեան հաւատարմութեամբ: Աստուած անմահ սրտէ և բազմացնէ սոյնպիսի աղետաւորտ Հայերը: Աղբիւն և երկայն ապրին:

Ինչպէս յետագայ հաշիւն կը տեսնուի՝ 389.16 ֆիլիպինի գումար մ՝ աւելցած է Նկատելով որ ամբողջ հանգանակութիւնը Նորին Վեհափառութեան յատկացուած է՝ պարտք համարեցանք վերադառնալ մնացեալ գումարի փոխարէն Ս. Էջմիածնի մայր Նկուցային համար ջան մատուց և յղել:

Կրկին մեր չնորհալիւթեամբ մատուցանելով երախտադարտ կը մնանք միշտ Ձեր աղետութեան:

Ի դիմաց Ընդունելութեան Յանձնաժողովոյ

Զատիկ Բողբոջիչ:
Վիեննա, 26 սեպտեմբեր, 1893 թ.

ՀԱՇԻԻ ՄՏԻՑ ԵՒ ԾԱՍՈՒՑ
Յանձնաժողովոյ ընդունելութեան Նորին Վեհափառութեան Տ. Տ. Մկրտիչ Ա. Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց

Մ Ո Ր Ո Ց

Վեհեան բնակիչ հայ ոմն ճ. 100 ֆլ. Մ. 50 ֆլ., պր. Յովհաննէս Վարդապետ ըրելով 100 ֆլ., Գրիգոր Լազարովիչ 50 ֆլ.: Զատիկ Բողբոջիչ 100 ֆլ.: Արեւել՝ Հայ ոմն Չ. 20 օսմ. իւրա—224 ֆլ. 60 քր.: Հ. 20 օսմ. իւրա—228 ֆլ.: Մանչեսթը՝ Հայոց Հողաբարձութիւն 40 ստրկ.—502 ֆլ. 80 քր.: Ֆոքսան՝ Հայոց Հողաբարձութիւն 300 ֆրանկ.—148 ֆլ. 92 քր., պր. Ս. Սիմոնովիչ 50 ֆլ.: Բուգովինա՝ Պոդոլսկ Եւրոպական 10 ֆլ.: Լոնտոն՝ Պոլ 80 ֆլ.: Բատով՝ Տիկ. Բալիւկ 10 ֆլ.: Զմիւռնիա՝ պր. Լէոն Մկրտիչ 100 ֆլ.: Բագու՝ տիկ. Մարգարիտ Լալայեվ 100 ռուբ.—129

